

habentur in villis Sancti Petri multi advocati, imo raptores, in aliquibus quinque, in aliquibus quatuor, in aliquibus tres, in aliquibus etiam septem; qui præter tres principales generales placitos quodcumque volunt ibi sigillatim placitant: precaturas, imo rapinas, quas nullas omnino habere debent de avena, de multacibus, de denariis, de omnibus pene mobilibus contra voluntatem pauperum, non precando, sed tollendo faciunt sæpius, ubi sigillatim nocturno diverticulo jacendo pauperes mansionarios omnimodis affligunt. In placitis præter bincinam et testeiam non debet habere advocatus nisi tres denarios, et alicubi duos, modo si aliquis non placito scabinorum banno fuerit devictus sine potestate advocati, advocatus vult habere tertium denarium; quod nullo modo debet fieri, nisi omnino resistens devictus fuerit censura advocati. In loris, in sanguinis fusura, in manumissuris, in licentia maritandi, in mortua manu, nihil debet habere advocatus, nisi minister abbati declamaverit apud eum, et ipse advocatus ei redemerit: modo aliquando tertiam partem et aliquando totas tres partes diripiendi sibi vindicant.

Legitimus advocatus totam familiam altaris Sancti Petri debet tenere in manu sua: nunc his et illis per partes in beneficium distracta deprædatur, et annihilatur non unius, sed multorum violentia. Ubicumque in vadiis advocatus tertium denarium debet habere, communiter minister abbatis, et minister advocati vadium debent oppretiare: modo advocati hinc se separant, et secundum arbitrium suum leges suas ex integro accipiunt. Præter hæc vero quæ diximus, ita nobis quidam horum sunt infesti, ut nisi quotannis quidpiam muneris ad libitum suum a nobis acceperint, etiam ipsas suæ defen-

sionis villas qualibet occasione invadant, omnemque annonam cum redditibus exinde nobis provenientibus aut pro se accipiant, aut tandiu violenter detineant, donec majora quam prius petierunt ab invitis exigant. Crebrescentibus his apud nos malis jam triginta annis, in hoc biennium pervenit gladius usque ad animam, et dum ab æstu tribulationis quærimus nondum inventam requiei umbram, incurrimus succisionis falcem et lanceam, quam intulisse nobis plangimus Montensis comitissæ militiam, quæ in succensionem ignis et deprædationem, et captivitatem et mortem redegit totam juris nostri viciniam. In his omnibus non est aversus furor ejus, sed adhuc manus ejus extensa: quanquam prohibeat gladium a sanguine, excessit terris justitia.

Sub his diebus Eibertus, nobilis adolescens, bellico ictu vita decedens, in agonia positus S. Petrum sanctumque Ursmarum devovit sibi hæredem, quibus omnia juris sui possessiva reliquit ad sui requiem. Post triennium obitus ejus perlato corpore hujus B. patroni nostri Ursmari, omnia legitime pervadimus, seu in nostram possessionem convertimus, legitimo jure; sed præcipuum illud allodium Asgup nominatum, non est veritus sancto nobisque contradicere consobrinus illius licet injuste Henrici Marbasæ, pro quo vestræ dignitatis excellentiam seu clementiam imploramus, quatenus ejus excellentiam, quæ adhuc nobis resistit, ex hoc coerceri impetremus. De cætero, ne nostra exsecremini multiloquia, fiat querimonie nostræ clausula. *Fiat pax in virtute tua*, et sic erit in turribus nostris abundantia, quibus singulis annis deducunt etiam victualia.

INTRA ANNUM MC-MCX

ADELGORIUS SIVE ADELGOTUS

ARCHIEPISCOPUS MAGDEBURGENSIS

ADELGORII ET ALIORUM

EPISTOLA

AD EPISCOPOS SAXONIÆ, FRANCIÆ, LOTHARINGIÆ, ET OMNES CHRISTI FIDELES.

Auxilium petunt adversus paganos, qui Christianos crudelissime cædebant.

(Edidit Dom MARTENE *Ampl. Collect. t. I*, col. 626, ex ms. codice Graffchatensi.)

ADELGORIUS, Dei gratia Magadaburgensis archiepiscopus, ALBUINUS Merseburgensis, WALERANNUS

Nucenburgensis, HEREWIGUS Misnensis, HECIL Habelburgensis, HARTBRATH Brandeburgensis, OTTO co-

me; IUDOWICUS et universi orientalis Saxoniae majores et minores, REGINHARDO venerabili episcopo Halberstetensi, ERKAMBERTO Corbeiensi abbati, HEINRICO Paderbrunnensi, N. Mindensi, FRIDERICO archiepiscopo Coloniensi, N. Aquensi, O Leodiensi, G. Lutaringorum duci, RUOTBERTO gloriosissimo Flandringensium comiti, LAMBERTO archidiacono, BURICHOLDO circumspcctissimo praeposito, et TANCHRADO insigni philosopho, et omnibus Christi fidelibus, episcopis, abbatibus, monachis, eremitis, reclusis, praepositis, canonicis, clericis, principibus, militibus, ministerialibus, clientibus, omnibusque majoribus et minoribus, dilectionem, orationem, et in idipsum salutem.

Multimodis paganorum oppressionibus et calamitatibus diutissime oppressi, ad vestram suspiramus misericordiam, quatenus Ecclesiae matris vestrae nobiscum sublevetis ruinam. Insurrexerunt in nos, et praevulnerunt crudelissimi gentiles, viri absque misericordia, et de inhumanitatis suae gloriantes malitia, ecclesias Christi idololatria profanaverunt, altaria demoliti sunt, et quod humana mens refugit audire, ipsi non abhorrent in nos perpetrare. In nostram regionem saepissime efferantur, nullique parcentes, rapiunt, caedunt, fundunt, et exquisitis tormentis affligunt, quosdam decollant, et capita demoniis suis immolant. De quibusdam visceribus extractis manus abscissas et pedes alligant; Ubi est, inquirunt, Deus eorum? Quosdam in patibulo sublato permittunt ad majores cruciatus omni morte miserabiliorem vitam pertrahere, cum vivi aspiciant se per abscissionem singulorum membrorum mortificari, et ad ultimum caeso ventre miserabiliter eviscerari. Quamplures vivos excoriant, et cute capitis abstracta, hoc modo larvati in Christianorum fines erumpunt, et se Christianos mentientes, praedas impune abigunt. Fanatici autem illorum quoties comensationibus vacare libet, Ferus in dictis, capita, inquirunt, vult noster Pripegala. Hujusmodi fieri oportet sacrificia. Pripegala, ut aiunt, Priapus est et Beelphegor impudicus. Tunc decollatis ante profanationis suae aras Christianis, et horrendis vocibus ululantes: Agamus, inquirunt, dies laetitiae, victus est Christus, vicit Pripegala victoriosissimus.

Hujusmodi afflictiones sine intermissione vel toleramus vel formidamus, quoniam eos semper progredi et in omnibus ingemiscimus bene prosperari. Itaque, fratres charissimi, totius Saxoniae, Franciae, Lutaringae, Flandriae episcopi, clerici et monachi, de bonis sumite exemplum, et Gallorum imitatores in hoc etiam estote: clamate hoc in ecclesiis: Sanctificate jejunium, vocate coetum, congregare populum, annunciate hoc, et auditum facite in omnibus terminis praelationis vestrae. Sanctificate bellum, suscite robustos. Surgite principes contra inimicos Christi, arripite clypeos, accingimini, filii potentes, et venite omnes viri bellatores. Infirmus di-

cat, Quia fortis sum ego, quoniam Dominus fortitudo plebis suae, et protector salvationum Christi sui est. Erumpite et venite omnes, amatores Christi et ecclesiarum, et sicut Galli ad liberationem Jerusalem vos praeparate. Jerusalem nostra, ab initio libera, gentilium crudelitate facta est ancilla. Hujus muri propter peccata nostra corruerunt. Sed ruina haec sub manu vestra, quatenus lapides pretiosi omnes muri ejus et turres Jerusalem gemmis aedificentur. Plateae ejus sternantur auro mundo, et praehorrendo sonitu gentilium in conspectu Pripegalae cantetur in ea canticum laetitiae, et pro immolatione de Christiani sanguinis effusione, carnem et sanguinem edant pauperes et saturantur, ut laudetis Dominum qui requiritis eum, vivantque in saeculum saeculi corda vestra, ut non deficiat de ore vestro alleluia, alleluia.

Ad hoc bellum devotas offert manus cum populo suo rex Dacorum et alii principes per circuitum. Ipse etiam rex noster, hujus belli auctor, cum omnibus quos poterit adducere promptissimus erit adjutor. Sabbato in hebdomada Rogationum erit conventus noster Mersburch, et ubicunque in orientali Saxoniam opportuna habemus loca.

Sanctissimi Patres, monachi, eremitae atque reclusi, optimam partem cum Maria elegistis; sed quia nunc tempus ita exigit, de contemplationis quiete cum Martha surgendum est vobis, quoniam fratribus vestris plurimum turbatis, cum Martha admodum necessaria est Maria. Vobis loquimur, imo in nobis Christus loquitur vobis. Surge, propera amica, columba mea, et veni. Flores bonae operationis apparuerunt in terra principum nostrorum, tempus putationis advenit idololatriae, vox turturis audita est, quoniam casta mater Ecclesia ingemiscit de idololatriae spurcitiis. Nemo accendit lucernam et ponit sub modio, sed super candelabrum, ut qui ingrediuntur lumen videant. Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona. Surge itaque, sponsa Christi, et veni. Sonet vox tua in auribus Christi fidelium, quatenus omnes ad Christi festinent bellum, Christi militibus veniant in adjutorium. Gentiles isti pessimi sunt, sed terra eorum optima, carne, melle, farina,.... avibus, et si excolatur, omnium de terra ubertate proventuum, ita ut nulla ei possit comparari. Sic aiunt illi quibus nota est. Quapropter, o Saxones, Franci, Lotharingi, Flandrigenae famosissimi et domitores mundi, hic poteritis et animas vestras salvificare, et si ita placet, optimam terram ad inhabitandum acquirere. Qui Gallos ab extremo Occidente progressos in brachio virtutis suae contra inimicos suos in remotissimo triumphavit Oriente, ipse tribuat vobis voluntatem et potentiam, hos affines et inhumanissimos gentiles subjugare, et in omnibus bene prosperari.